



MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI RASM CHIZISH VA
IJODKORLIGINI OSHIRISH USULLARINI AHAMIYATI

*Farg'ona davlat universiteti, Pedagogika,
psixologiya va san'atshunoslik fakulteti
Tasviriy san'at kafedrası o'qituvchisi*

Axmedbekova Maxpuzaxon Kaxarovna

E-mail:Maxfuzal102@gmail.comTel:90-630-0762

Annotatsiya. *Ushbu maqolada Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisining vazifasi, mas'uliyat hissi, intellektual qobiliyati, davlat va jamiyat talablari, bo'lajak tarbiyachilarga maktabgacha yoshdagi bolalarga rasm chizish va ijodkorligini oshirish usullarini o'rgatish dolzarbligi, ijodkorlikni rivojlantirish imkoniyatlari, tarbiyachi bolalarga rasm chizish texnikasini, estetik idrokni, badiiy didni, ijodkorlikni, mavjud vositalardan foydalanishni o'rgaishi, tasviriy faoliyat va rasm chizish, bolalarga rasm chizish va ijodkorligini oshirishning an'anaviy va noan'anaviy usullari va texnikasini qo'llash haqida fikrlar yuritilgan.*

Аннотация. *В данной статье рассматривается роль воспитателя дошкольного учреждения, чувство ответственности, интеллектуальные способности, государственные и социальные требования, актуальность обучения будущих педагогов рисованию и развитию творческих способностей у детей дошкольного возраста, возможности развития креативности, способность педагогов обучать детей техникам рисования, эстетическое восприятие, художественный вкус, креативность, использование доступных инструментов, визуальная деятельность и рисование, использование традиционных и нетрадиционных методов и техник рисования и развития творческих способностей у детей.*

Annotation. *This article examines the role of the preschool teacher, their sense of responsibility, intellectual abilities, state and social requirements, the relevance of teaching future teachers drawing and developing creativity in*



preschool-aged children, opportunities for developing creativity, teachers' ability to teach children drawing techniques, aesthetic perception, artistic taste, creativity, the use of available tools, visual activity and drawing, the use of traditional and non-traditional drawing methods and techniques, and the development of creativity in children.

Kalit so'zlar. Davr, mobaynida, bola, dunyo, idrok, fikrlash, atrof, olam, tanishadi, umr, bilim, zamin, yurtimiz, kelajak,

Ключевые слова: Период, во время, ребенок, мир, восприятие, мышление, окружающая среда, мир, познание, жизнь, знания, земля, наша страна, будущее.

Keywords: Period, during, child, world, perception, thinking, environment, world, cognition, life, knowledge, earth, our country,

Jahon miqyosida pedagogik tajriba va ilmiy tadqiqotlarni tahlil qilish natijasida inson hayoti davomida egallaydigan barcha ma'lumotining 70%ini besh yoshgacha bo'lgan davrda olib ulgurishi o'z isbotini topgan. Darhaqiqat, bu davr mobaynida bola dunyoni idrok qilishni boshlaydi, fikrlaydi, atrof-olam bilan tanishadi, umri davomida oladigan bilimlarga zamin tayyorlaydi. Shuning uchun ham yurtimiz kelajagi hisoblangan yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkilotlari va tarbiyachilarining o'рни beqiyosdir.

Zamonaviy jamiyat Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sohasi uchun yangi vazifalarni qo'yadi, faoliyatning sifatiga qaratilgan yosh avlodni maktabga tayyorlab berishning yangi darajasini talab qiladigan davlat standartlari joriy etilmoqda. Zamonaviy maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining kasbiy salohiyat darajasi va kompetentligini rivojlantirish, tarbiyachi va butun ta'lim tashkilotlari raqobatbardoshligi tamoyilini joriy etish davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan etib belgilanmoqda.

Ta'kidlash joizki, zamonaviy tizimda maktabgacha ta'lim tizimi tarbiyachilarining shaxsiy va kasbiy fazilatlariga qo'yiladigan talablar ko'tarilib, pedagog ijodiga katta e'tibor va bu ijodkorlikning pedagogik faoliyatida namoyon bo'lishiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi ta'lim



jarayonining asosiy qismi tarbiyachi va tarbiyachilarining bola bilan kundalik hamkorligi, unga xulq-atvor me'yorlarini ko'rsatish va turli bilim va ko'nikmalarni o'rgatishdir hamda bu jarayonda yetakchi o'rin tarbiyachiga aloqadorligini ko'ramiz. Davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri - maktabgacha ta'lim sohasiga qo'yiladigan talablar orasida maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining kasbiy va kreativ kompetentligini oshirish uchun ham so'nggi yillarda qator chora-tadbirlar yo'lga qo'yilmoqda.

Chunonchi, Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoev tomonidan 2016 yil 29-dekabrda qabul qilingan "2017-2021- yillarda Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillash tirish chora-tadbirlari" to'g'risidagi qarorda ham "Ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun ta'lim sifatini oshirish, ta'lim-tarbiya jarayoniga jahon amaliyotida keng qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini joriy etish zarur" - deb alohida uqtirib o'tilgan.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabdagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bog'liq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 824-son qarorida ham maktabgacha ta'lim tizimiga alohida e'tibor qaratilgan.

Tarbiyachi yosh avlodimizni xalqimizning munosib farzandlari qilib tayyorlashdek muhim, faxrli ish bilan birga ma'suliyatli vazifani bajaradi. Tarbiyachining siyosiy yetukligi bolalarni tarbiyalash sifati uchun xalq hamda jamiyat oldidagi o'z ma'suliyatini anglashga, ta'lim-tarbiya vazifalarini ijodiy yondashishga, o'z mahoratini doimo takomillashtirib borish va ishdagi o'rtoqlarini o'sishiga yordam beradi. Demak, tarbiyachi avvalo, bilimli bo'lishi, o'zi yashab turgan ulkan hayotini bilishi, tabiat va jamiyatning qonuniyatlarini tushunishi, ijtimoiy faol bo'lishi, umumiy va maktabgacha tarbiya pedagogikasini, bolalar ruhiyati va fiziologiyasini egallashi va bolalarning yosh xususiyatlarini bilishi kerak. Shuningdek, pedagogik tarbiyachining hodisalarni tahlil qilishga ilmiy nuqtai nazardan yondashuvi bolani har tomonlama rivojlantirish muvaffaqiyatini amalga oshirishga imkon beradi.



Tarbiyachi maktabgacha ta'lim tashkilotida asosiy shaxs hisoblanadi. Butun g'oyaviy-tarbiyaviy ishlarning sifati va qolaversa, kelajak avlodni tarbiyalanganlik va bilish darajasi tarbiyachining g'oyaviy-siyosiy va ilmiy-pedagogik tayyorgarligiga, javobgarlik hissiga, pedagogik mahoratiga va ishga bo'lgan ijodiy munosabatiga bog'liq. Bolaning o'quv faoliyatiga bo'lgan munosabati ko'proq uning tarbiyachi shaxsiga munosabati bilan belgilanadi. Jumladan:

- tarbiyachining o'ziga xos xususiyati - uning yuksak kasb mahoratidir. Eng muhimi - bolaning ruhiyatini, yosh va o'ziga xos ruhiy-fiziologik xususiyatlarini bilishdir;

- bolalar bog'chasi dasturi bolalarning yoshini, jismoniy va ruhiy xususiyatlarini hisobga olib tuzilgani bilan har bir boladagi alohida ruhiy xususiyatning qay vaqtda va qanday namoyon bo'lishini oldindan ko'ra olmaydi, bu ish dasturda yaxshi tayyorlangan tarbiyachining zimmasiga yuklanadi;

- tarbiyachi o'z guruhidagi har bir bolaning jismoniy tomondan yaxshi rivojlanishi, uning oliy nerv faoliyati yaxshi ishlashi, shuningdek aqliy, axloqiy, mehnat, estetik tomondan normal tarbiyalanishi uchun yaxshi shart-sharoit yaratadi. Tarbiyachi har bir boladagi o'ziga xos xususiyatlarni yaxshi bilgan holda undagi o'ziga xos xususiyatlarni, ya'ni zararli bo'lsa yo'qota borib, bolaga nisbatan qulay talab qo'yadi;

- tarbiyachi har bir bolaning kelajakda haqiqiy inson bo'lishiga yordam beradigan sifatlarini va imkoniyatini rivojlantirishi lozim.

Maktabgacha tarbiya yoshi davrida tarbiyachining bolaga shaxsiy ta'siri juda katta bo'ladi. Chunki, bu davrdagi har bir ta'surot bolaning xotirasida bir umrga saqlanib qoladi. Bolani tushuna bilish va uning ma'naviy dunyosiga kira olish tarbiyachidan zo'r kasb tayyorgarligini talab etadi. Bola bilan jonli munosabatda bo'lish - fikrlar manbai, pedagogik yangiliklar, quvonch va tashvishlardirki, busiz tarbiyachining ijodiy mehnatini tasavvur etib bo'lmaydi.

Tarbiyachi bolalarga ta'lim berishni kun davomida amalga oshiradi: ularning bilimlarini boyitadi, madaniy, gigienik, xulq madaniyati, nutqi, sanoq-hisob, harakatlari kabi turli-tuman malaka va ko'nikmalarini shakllantirib boradi. Ammo,



ta'lim berishda bosh o'rinni mashg'ulot egallaydi. Mashg'ulotlar bolalar bog'chasida ta'limni tashkil etish shaklidir. U maktabgacha tarbiya yoshidagi hamda bolalar uchun majburiydir, unda dastur mazmuni belgilab berilgan. Kun tartibida unga ma'lum o'rin va vaqt ajratilgan.

Mashg'ulot tarbiyachi rahbarligida o'tkaziladi, tarbiyachi mashg'ulotlarda bolalarni yangi bilimlardan xabardor qiladi, bolalar egallab olgan bilimlarini esa aniqlab mustahkamlaydi. Bolalarning amaliy mashg'ulotlarini tashkil etadi. O'quv qo'llanmaning mazmuni asta-sekin tirilib boriladi. Demak, mashg'ulot bolalarni maktabga tayyorlashda katta ahamiyatga ega.

Mashg'ulot bolalarda barqaror diqqat, irodani, diqqatni jalb eta olish kabi qobiliyatlar rivojlanadi. Ayniqsa, bolalarga bilim berishni jamoa usulida olib borish katta ahamiyatga ega; birgalikdagi faoliyatda bolalar bir- birlariga faol ta'sir etishadi, o'z tashabbusi, topag'onligini namoyon qilish imkoniyati tug'iladi. Bolalar ishiga zo'r berishni talab etuvchi vazifa qo'yilganda birgalikda qayg'urishadi, jamoatchilik hissi shakllanadi.

Har bir yosh guruhidagi bolalar, o'z tarbiyachilari bilan maishiy-xo'jalik, mehnat, o'yin faoliyatida muloqotda bo'ladilar. Tarbiyachi bolalar o'yinini tashkil etadi, badiiy asarlarni o'qib beradi yoki hikoya qiladi. Mana shu jarayonda tarbiyachi nutqining yaxshi tomonlari ham, nuqsonlari ham yaqqol namoyon bo'ladi va bu xususiyatlar tarbiyalanuvchilar nutqida o'z aksini topadi. Demak, bolalar bog'chasi tarbiyalanuvchilarining nutq xususiyatlari to'laligicha tarbiyachi nutqiga bog'liq. Doimo bolalarning diqqat markazida bo'lgan tarbiyachining nutqi bolalar uchun madaniy nutq namunasi hisoblanadi. Tarbiyachi har doim o'z nutqiga tanqidiy nuqtayi nazardan qarashi, agar nutqida biror kamchilikni sezsa, uni darhol bartaraf etishga harakat qilishi lozim.

Bolalarni rasm chizishga o'rgatish, odatda, bolaning taraqqiyotini kuzatishni va yangi tadqiqot usullarini taklif qilishni o'z ichiga oladi. Besh yoshga to'lmagan bolalar uchun ota-onalar rasm chizishni o'rganish uchun faqat vaqt, joy, vositalar va yordam beradi. Keyingi yoshda siz bolangizga yangi ko'nikmalarni o'rgatishingiz mumkin, masalan, kuzatuvdan rasm chizish, mashq qilish va mutanosib ravishda



rasm chizish. Bolani o'z uslubini yoki yondashuvini o'zgartirishga majburlamaslikka harakat qiling, tanqid yoki tuzatish taklif qilmang. Buning o'rniga, qo'llab-quvvatlang, kuzatib boring va ochiq fikrli savollar bering, bu sizning bolangizga rassomning ruhini yo'naltirishga yordam beradi va ko'proq tafsilotlar va imkoniyatlarni tasavvur qiladi. 15 oylikdan 5 yoshgacha bo'lgan bolalarni o'qitish. Rasm mashg'ulotlarini bolangizning odatiy ishiga aylantiring. Bolalarning o'yin vaqti bilan badiiy tadbirlarni o'z ichiga oling. Agar kerak bo'lsa, tartibsizlikka yo'l qo'ymaslik uchun zalni tayyorlang. Niqob lentasi yordamida stolga chizilgan qog'ozni yopishtiring va eski kiyimlarni "rasm formasi" sifatida tanlang. Ushbu qadam bolani rasm chizish harakatiga qaratishga yordam beradi.

Chizilgan qog'ozni ushlab, tuzatishga qiynalmasdan, yuviladigan va ishlatish oson bo'lgan qalin qalam va markerlarni sotib oling. 2 yoshga kelib, yozuvni boshqarish ko'proq va takrorlanib boradi va bola chizishni aniqroq qilish uchun bosh barmog'i hamda ko'rsatkich barmog'i orasidagi qalamni ushlab turadi. Ushbu yoshda turli xil badiiy materiallarni taklif eting. Asboblarga e'tiboringizni qaratmang: bolalar qumda rasm chizish yoki loy hosil qilib sahifaga yopishtirishlari mumkin.

Yuviladigan bo'yoq, zaharli bo'lmagan loy, bo'r, bolalar uchun xavfsiz qaychi va turli xil qog'oz turlarini sotib oling va ularni osongina topish mumkin bo'lgan joyda saqlang. Talab qilmaslikka harakat qiling. Bolalar har bir zarba bilan asosiy vosita qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Shuningdek, ular ijodkorlik, kashfiyot va o'zini namoyon qilishni rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bog'liq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 824-son qarori
2. "Ilk qadam" MTT davlat o'quvdasturi. (TAKOMILLASHTIRILGAN IKKINCHI NASHR) T.: 2022.
3. Maktabgacha Ta'limga qo'yiladigan davlat talablari. T.: 2018



4. M.Nurmatova, SH. Xasanova Rasm, buyumlar yasash va tasviriy faoliyat metodikasi. " Musiqa" nashriyoti 2010.
5. Xasanboeva O.U. va boshq. Maktabgacha ta`lim pedagogikasi. T.: Ilm ziyo. 2006.
6. Sodiqova Sh.A. Maktabgacha pedagogika. T.: Tafakkur bo`stoni 2013
7. N.Kayumova. Maktabgacha pedagogika. T.: TDPU 2013.
8. Qahhorovna, A. M. (2023). Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat mashgulotlarini tashkil etish texnologiyalari.iqro,2(2), 553-561.
9. Ahmedbekova, M. (2022).THE IMPORTANCE AND SIGNIFICANCE OF THE DEVELOPED ARTISTIC AND AESTHETIC CREATIVITY OF THE YOUNG GENERATION AND FINE ARTS IN SOCIETY. Science and Innovation, 1(8), 112-119.
10. Mahpuza, A., Rahmatjonzoda, A., & Zilola, X. (2022). ATTITUDE TO MATHEMATICS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 2(11), 208-212.
11. Ahmedbekova, M. (2022). Yosh avlodning badiiy-estetik ijodkorligini rivojlantirishda tasviriy san`atning jamiyatdagi o`rni va ahamiyati. Science and innovation, 1(B8), 112-11